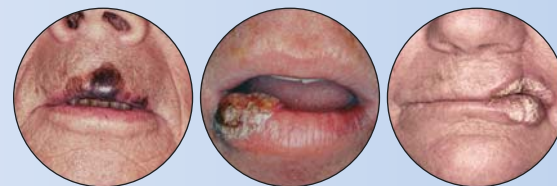

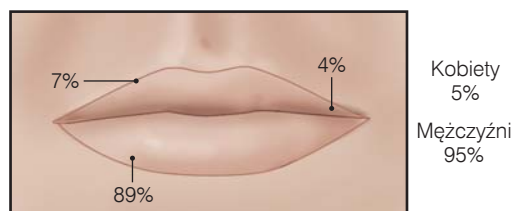
Warga

Usta, znajdujące się przy wejściu do przewodu pokarmowego, służą do wykonywania wielu złożonych czynności, takich jak artykulacja czy ustna faza połykania. Budowa anatomiczna wargi jest złożona; składa się ona ze skóry, błony śluzowej, małych gruczołów ślinowych, mięśni oraz struktur nerwowo-naczyniowych. Z każdego z tych elementów mogą rozwijać się nowotwory. Ponieważ najważniejszym czynnikiem ryzyka rozwoju raka wargi jest ekspozycja na *promieniowanie słoneczne*, najczęstszym typem histologicznym są nowotwory nabłonkowe. Osoby o jasnej karnacji oraz żyjące na południu Stanów Zjednoczonych mają najwyższe ryzyko rozwoju raka wargi. Ryzyko to może sięgać 13,5 na 100 000 mieszkańców. Rak wargi rozwija się częściej u mężczyzn niż u kobiet, jednak zmiana zachowań związanych z narażeniem na promienie słoneczne spowodowała wzrost zachorowań u kobiet w wielu częściach świata.

Najczęstszym miejscem rozwoju nowotworów jest warga dolna. W obrębie wargi górnej rozwija się tylko 7% nowotworów, a 4% w kącie ust (ryc. 7-1). Większość nowotworów rozwija się w obrębie wargi dolnej, ponieważ w porównaniu z wargą górną na wystającą czerwień wargową wargi dolnej oddziałuje większa dawka promieniowania słonecznego. Innymi czynnikami przyczyniającymi się do zwiększenia ryzyka rozwoju nowotworu wargi są: spożywanie alkoholu i palenie tytoniu, w szczególności gdy dochodzi do bezpośredniego kontaktu tytoniu z ustami, jak w przypadku palenia fajki czy cygara.

Najczęstszym nowotworem wargi jest rak płaskonabłonkowy (95%). Pomimo iż system klasyfikacji TNM zaproponowany przez American Joint Committee on Cancer i International Union Against Cancer określa wargę jako jedno z najczęstszych miejsc rozwoju nowotworu w obrębie jamy ustnej, to cechy kliniczne raka wargi zbliżają go bardziej do raka skóry niż do nowotworów wywodzących się z błon śluzowych. Drugą, najczęstszą grupę nowotworów wargi stanowią: rak podstawnokomórkowy, czerniak i nowotwory wywodzące się z małych gruczołów ślinowych. Mięsaki tkanek miękkich są niezwykle rzadkie.

Rycina 7-1 Rak płaskonabłonkowy wargi – rozkład w zależności od lokalizacji i płci.

OCENA

Klinicznie raki nabłonkowe wargi mają charakter owrzodzenia, endo- lub egzofitycznych, kalafioropodobnych guzków umiejscowionych na granicy czerwieni wargowej, które powodują w różnym stopniu naciekanie leżącej poniżej warstwy mięśniowej oraz skóry i błony śluzowej wargi (ryc. 7-2). Nowotwory wywodzące się z małych gruczołów ślinowych wargi rozwijają się jako wolno rosnące guzki zlokalizowane podskórnio lub podśluzówkowo (ryc. 7-3). Guzy wywodzące się z tkanek miękkich mogą również rosnąć podskórnio lub podśluzówkowo, mają jednak inną spistość. Naczyniaki krwionośne i limfatyczne są charakterystycznymi zmianami o miękkiej, gąbczastej spistości i z reguły występują we wczesnych latach życia (ryc. 7-4). Czerniaki rosnące na granicy czerwieni wargowej lub błony śluzowej warg zawierają zwykle barwnik, ale mogą być także pozbawione barwnika (amelanotyczne) (ryc. 7-5).

Guz może zajmować część wargi dolnej, całą wargę dolną, kącik, a także wargę zarówno górną, jak i dolną (ryc. 7-6 do 7-9). Duża liczba zróżnicowanych raków płaskonabłonkowych jest poprzedzona występowaniem różnego stopnia rogowacenia lub leukoplakii na granicy czerwieni wargowej. Te patologiczne zmiany powinny być również brane pod uwagę podczas planowania leczenia operacyjnego.

Rycina 7-2 Wczesna postać (T1) raka płaskonabłonkowego wargi dolnej.